

Kvarteret Munken

Arkeologisk förundersökning

Bent Syse

RAÄ 88:1
Kv Munken
Uppsala
Uppland

UPPLANDSMUSEET

Kvarteret Munken

Arkeologisk förundersökning

Bent Syse

RAÄ 88:1
Kv Munken
Uppsala
Uppland

Omslagsbild: Anatomiska institutionen och Laboratorium Chemicum vid Västra Ågatan. Foto Alfred Dahlgren 1901- 1902, Upplandsmuseet.

Upplandsmuseets rapporter 2016:01
Arkeologi

ISSN 1654-8280

Renritning, planer och foton: Bent Syse, om inte annat anges

© Upplandsmuseet, 2016

Upplandsmuseet, Fyrstorg 2, 753 10 Uppsala
Telefon 018 - 16 91 00. Telefax 018 - 69 25 09
www.upplandsmuseet.se

Innehåll

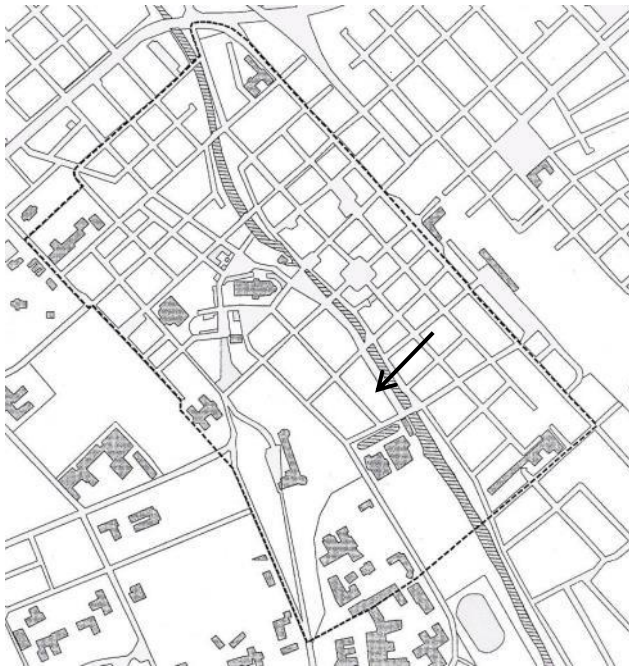
Sammanfattning	6
Inledning	6
Målsättning	7
Bakgrund	7
Arbetsföretaget	7
Historik	7
Undersökningsresultat	10
Område A	11
Område B	12
Område C	12
Område D	14
Område E	15
Område F	15
Område G	17
Område H	17
Område I	19
Område J	24
Område K	25
Fynd	25
Tolkning	26
Sammanfattning	27
Administrativa uppgifter	27
Referenser	27

Sammanfattning

Efter beslut från länsstyrelsen i Uppsala län har Upplandsmuseet, Arkeologi, utfört en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning i kvarteret Munken, Uppsala. Anledningen till denna var att Uppsala Akademiförvaltning avsåg att göra olika former av markingrepp i området. Målsättningen var att dokumentera eventuella arkeologiska lämningar som framkom vid arbetet. På grund av relativt omfattande störningar kunde inga äldre arkeologiska konstruktioner eller lager dokumenteras. Lämningar efter en mindre källare i tegel samt en kullerstensläggning framkom intill inom ett område där den år 1753 uppförda Laborium Chemicum ligger. Dessa två anläggningar kan vara samtida med denna.

Inledning

Efter beslut 2014-05-12 från Länsstyrelsen i Uppsala län (lstn dnr 431-205-14) har Upplandsmuseet, Arkeologi, utfört en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning i kvarteret Munken, Uppsala. Under arbetets gång har länsstyrelsen och Upplandsmuseet mottagit kompletterande arbeten vid fem tillfällen som länsstyrelsen har godkänt. Dessa kompletteringar skedde i juni 2014, september 2014, oktober 2014, januari 2015 samt maj 2015. Beställare för undersökningen var Uppsala Akademiförvaltning, som även bekostat undersökningen. Rapporten som är sammanställd av Bent Syse redovisar utförda arbeten, områdets historik samt de arkeologiska resultat som framkom vid schaktningarna.

Figur 1. Uppsala stad med begränsningen för fornlämningsområdet Raä 88:1, Uppsalas medeltida utbredning. Undersökningsplatsen i södra delen av kvarteret Munken är markerad med pil.

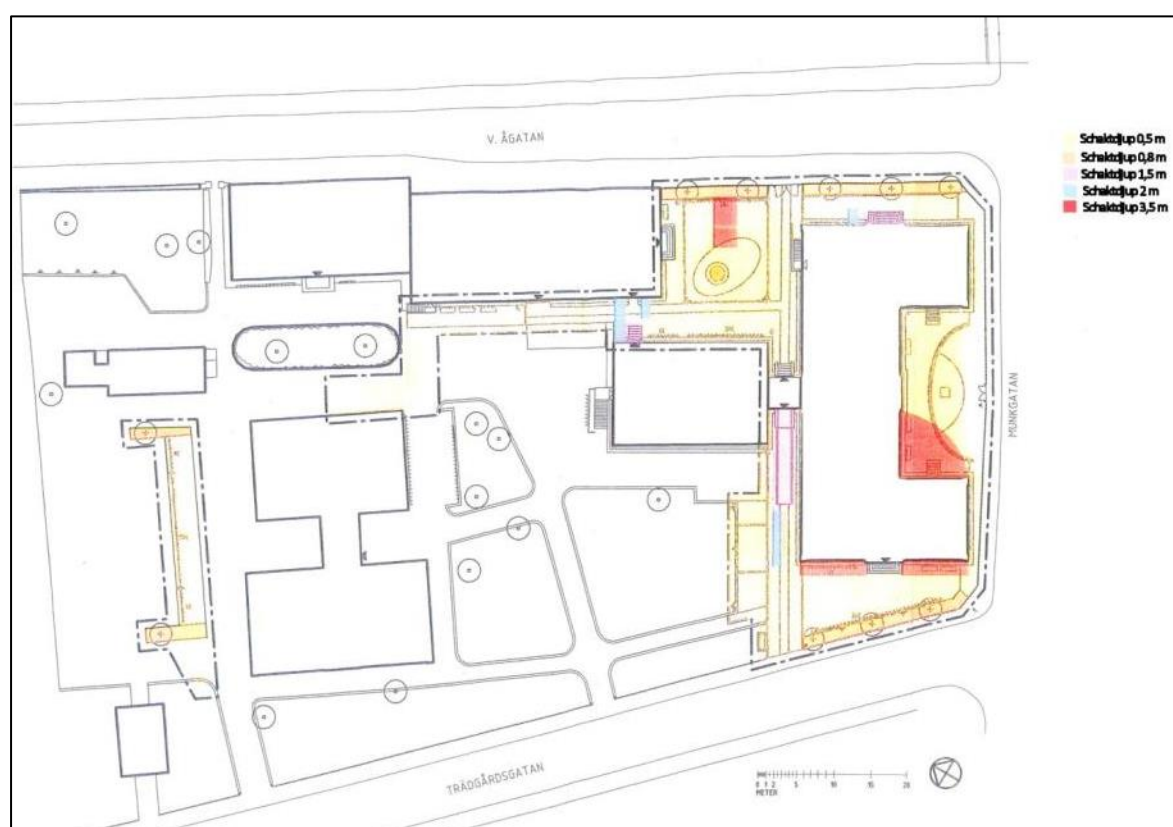
Målsättning

Enligt beslutet gällde att arbetet skulle ske som en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning, med tillräcklig tid att undersöka och dokumentera eventuella lämningar.

Bakgrund

Arbetsföretaget

Uppsala Akademiförvaltning har för avsikt att bygga om två hus inom södra delen av kvarteret Munken. I samband med detta kommer det ske ett antal schaktningar för ledningar och ny markbeläggning mm. Enligt beslutets första plan kommer schaktdjupen att variera mellan 0,5 till 3,5 m. Under arbetets gång förändrades planerna och ett antal kompletteringar tillkom.

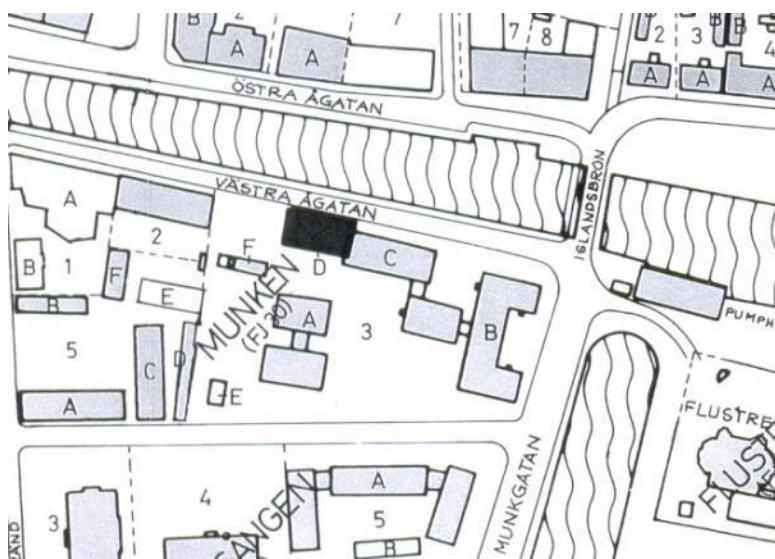

Figur 2. Plan över planerade schakt och djup för dessa. Bilaga till länsstyrelsens beslut 2014-05-12. Skala 1:1000.

Historik

Fastigheten med de aktuella byggnaderna bildar tillsammans en av Uppsalas äldsta universitetsmiljöer och är ett byggnadsminne. Fem dominerande byggnader A-E finns inom området. Byggnaderna finns beskrivna i Uppsalas byggnader (Lundberg 1992) och Stadsbildens framtid (Ehn 1964).

- A. Består av två byggnader (tre våningar) sammanfogade med en länkbyggnad. Den västra byggnaden närmast Trädgårdsgatan uppfördes 1867 för patologiska och fysiologiska institutionen enligt ritningar från 1864. Den östra byggnaden uppfördes senare efter ritningar godkända 1896. Länkbyggnaden har uppförts samtidigt som den senare tillbyggnaden och därefter breddats åt söder under 1920-talet.
- B. Institutionsbyggnad (två våningar) med två flyglar mot Munkgatan och en in mot gården. Mittkroppen uppfördes 1850 och flyglarna tillkom efter ritningar från 1881.
- C. Institutionsbyggnad (tre våningar) uppförd 1931-32.
- D. Institutionsbyggnad i två våningar (Laborium Chemicum). Uppfördes 1753 som universitetets kemiska institution. Byggdes om redan 1768, varvid ytterligare en våning tillfördes.
- E. Gravkapell uppfört 1896.

Figur 3. Plan över byggnaderna i kvarteret Munken och de byggnader som ingår i byggnadsminnet. Plan ur Uppsalas byggnader 1992.

Antalet arkeologiska undersökningar i direkt anslutning till det nu berörda området är, liksom vår kunskap om detta övergångsområde mellan den reglerade stadens bebyggelse och dess närmaste omgivning, begränsad. Islandsfallet tycks ha bildats under 1500-talet och troligen anläggs senast vid denna tid en bro på platsen. Denna kan mycket väl ha tilldragit sig en tidig bebyggelse (Kjellberg 2006).

Inom kvarteret Munken har tre tidigare arkeologiska undersökningar utförts 1979, 1983, 2002 och 2011. 1979 togs sex gropar upp i kvarterets norra del där husen "Imperfectum" och "Plusquamperfectum" tidigare stått. Under rivningsmassorna framkom ett raseringslager som täckte underliggande lera (AiS 1979). 1983 togs tre schakt upp på Grilliska gårdens parkeringsyta inför planerad nybyggnation. Här påträffades ett

0,2-0,6 m tjockt avsatt lager bestående av sandblandad jord innehållande ben, tegelkross, sotfläckar och murbruksfläckar. Lagret daterades till att vara avsatt under 1700-tal. Även ett undre lager fanns, dock utan dateringar (Roslund 1983). 2002 genomfördes en schaktningsövervakning strax öster om nuvarande aktuella område invid hus C. I det grunda schaktet, 0,4 m djupt, fanns bara en fyllning av sten och grus. Inga konstruktioner eller fynd påträffades (Eriksson 2002). Den senaste undersökningen utfördes 2011, då en arkeologisk schaktningsövervakning och en antikvarisk medverkan skedde i samband med upptagande av provgropar inför geoteknisk undersökning inom nuvarande område. På grund av relativt omfattande störningar kunde inga äldre arkeologiska konstruktioner eller lager dokumenteras. Ett dike eller en större grop av äldre datum påträffades dock inom området (Syse 2011).

Däremot har en rad undersökningar på andra sidan av Fyrisån visat på äldre bebyggelselämningar. En undersökning 1935 inom kvarteret Örnen och närmast Bävrens gränd visade på bevarade konstruktioner med en datering till medeltid och 1500-tal. Åren 1977 och 1996 utfördes en slutundersökning och en förundersökning inne i kvarteret Örnen. Båda undersökningarna visade på en bebyggelseetablering i området under 1500-talet och välbevarade lämningar från 1600-tal och 1700-talens bebyggelse (Syse 1999).

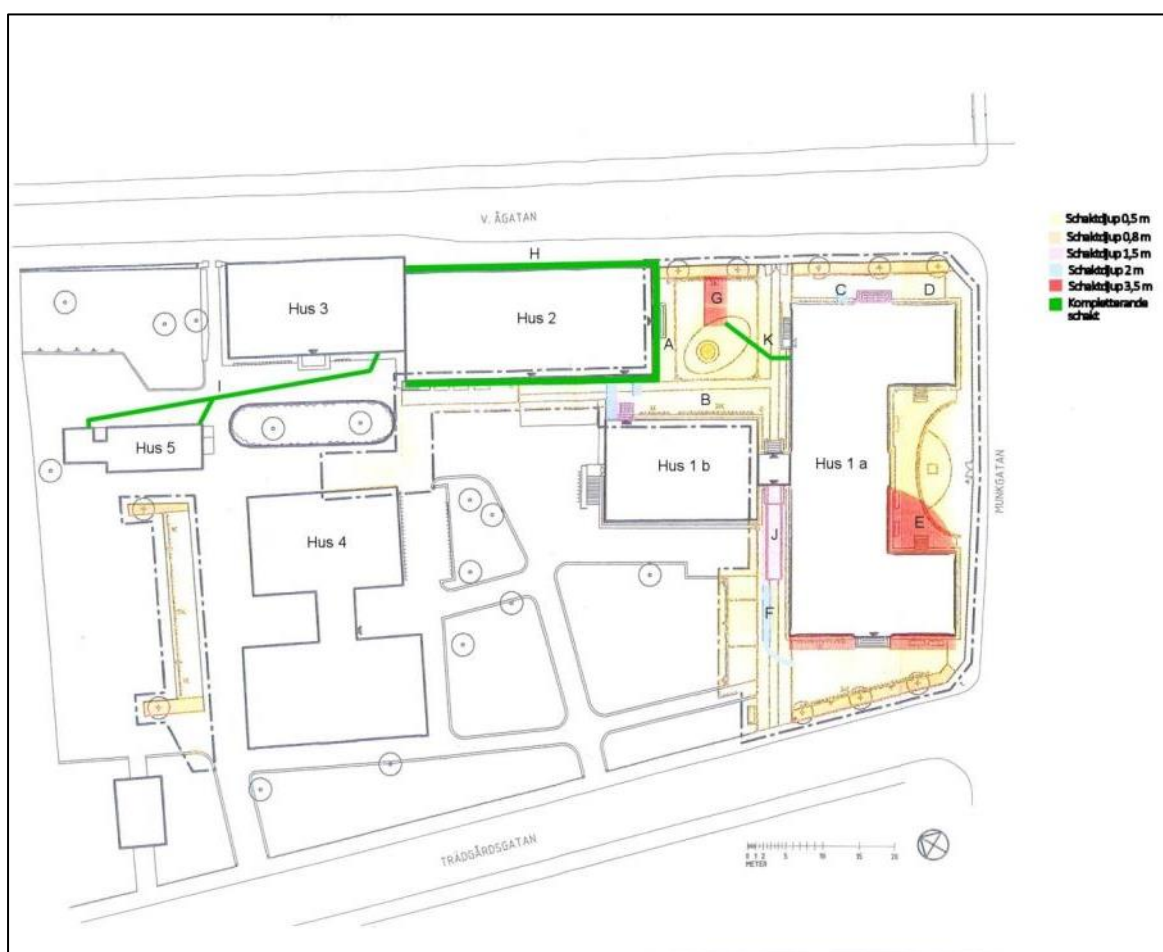
Östra Ågatan, sträckan från Gamla Torget-Vretgränd, berördes av arkeologiska undersökningar 2006. Dessa visade på att bevarade kulturlager fanns utmed åkanten längs hela sträckningen samt att skadan av de omfattande arbetena med åmurarna under 1800-talet var mindre än förväntade (Kjellberg 2006). Den senaste undersökningen i området utfördes 2008 och berörde området vid och under Islandsbron i samband med anläggandet av en fisktrappa. Undersökningen påvisade bevarade träkonstruktioner från äldre kantskoningar eller bålverk med en datering till 1600-tal samt vad som tolkades som en möjligen äldre bro, anlagd vid sekelskiftet 1400-1500-tal (Syse 2008). Området på den östra stranden hör till den del av staden som under medeltid benämndes "Islandet" och där en kungsgård troligen varit anlagd sedan 1200-tal (Anund 2008). Den östra delen utgörs av bebyggelse som under medeltid kallades för "Prostavreten", ursprungligen domprostens odlingsmark som senast under 1300-talet tomtindelades och bebyggdes (Kjellberg 2009).

Undersökningsresultat

Då arbetet med den arkeologiska schaktningsövervakningen pågick under lång tid med kompletteringar under arbetets gång, kom den arkeologiska insatsen att ske vid en rad olika tillfällen. Oftast skedde dessa bevakningar med relativt kort varsel, och vid vissa tillfällen var schaktningsarbetena delvis påbörjade. Men i det stora hela förlöpte den arkeologiska insatsen väl.

Kompletteringarna bestod i att nya schaktsträckningar tillkom och att en del schakt blev djupare inom vissa partier. Nedan visas de inlagda kompletteringarna på grundplanen. Vissa av dessa schakt ligger inom ytor som skulle schaktas, men är i kompletteringarna djupare. Utöver de markerade ytorna tillkom även viss schaktning för ny belysning, men här blev schaktdjupet väldigt grunt varför någon aktiv övervakning ej genomfördes.

Figur 4. Grundplanen från länsstyrelsens beslut 2014-05-12, med de kompletterande schaktningarna inlagda. Skala 1:1000.

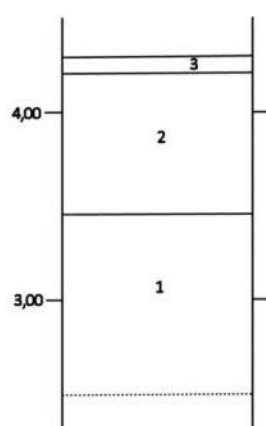
Arbetet med schaktningsövervakningen inleddes i september 2014 och avslutades under våren 2015. Det arkeologiska resultatet blev ej så omfattande men på ett par platser kunde iakttagelser och dokumentation av äldre lämningar göras. Generellt fanns inga arkeologiska lämningar på de ytor som var grunda, upp till 0,8 m under mark (se figur 2). Nedan följer en beskrivning av de platser där arkeologiska iakttagelser kunde göras.

Område A

Område A gällde schaktningar på sydöstra och sydvästra sidan av hus 2. Ingreppet var föranlett av nedläggning för dräneringsledning vid sulan på husets källarvåning. Bredden på schaktet var i ytan ca 1,5 m ut från husväggen och djupet blev ca 1,8-2,0 m under markytan. Schaktningarna här skedde under september månad 2014.

Lagerbilden på yttre delen av schaktet var likartad längs hela sträckningen. Överst har det funnits en gräsmatta med myllafyllning. Under detta fanns ett ca 0,7-0,8 m tjockt lager med sand- och grusfyllning från tidigare frischakt vid byggnation av huset. Den sterila leran vidtog på ca 1 m under mark.

Tydligast var denna lagerbild på den sydöstra sidan av huset. På den sydvästra sidan var topografin mer oregelbunden med ingångar ner till källarnivå, varför grusuppfyllningen var mer omfattande. Några kulturlager, fynd eller konstruktioner påträffades inte.

Figur 5. Sektion vid område A, mot sydost. Lager 1: Ren lera. 2: Sand och grus. 3: Gräsmatta med mylla. Nivåerna kommer från ritningsunderlag och är ej inmätta på plats, vilket medför att en mindre differens kan finnas. Skala 1:40.

Figur 6. Foto av schaktet på sydöstra sidan av hus 2. Foto mot nordost 2014-09-02.

Område B

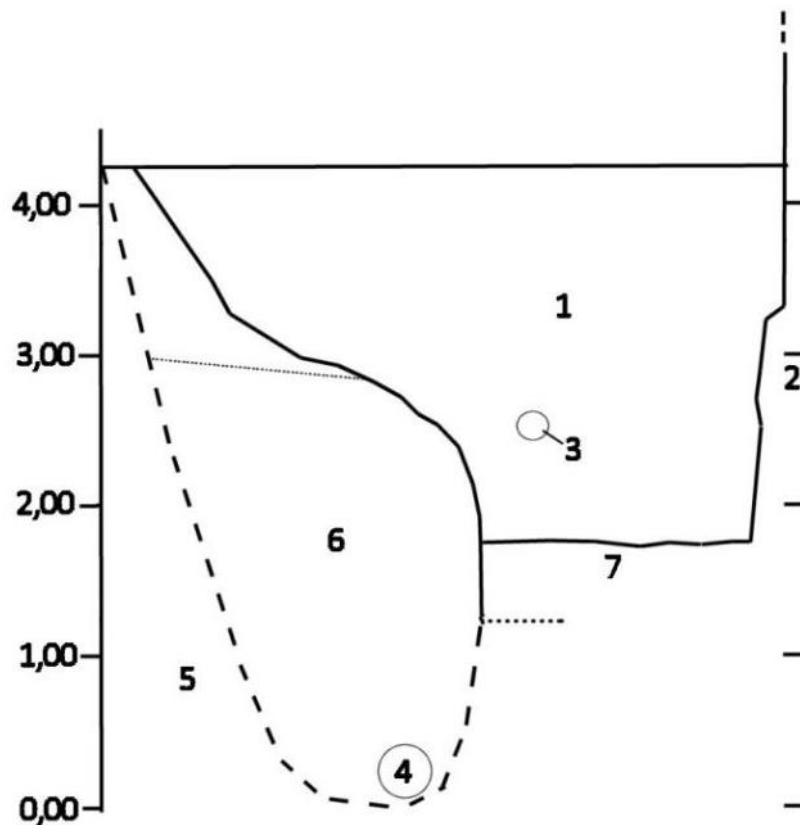
På nordöstra sidan av hus 1 b grävdes ett schakt från hus 1 a fram till gaveln på hus 1 b. I schaktet som hade en bredd av 1,2 m och ett djup av ca 1 m fanns endast grusfyllning. Ner mot botten av denna fyllning ökade inslaget av mylla. Några kulturlager, fynd eller konstruktioner påträffades inte.

Figur 7. Schakt för ledningar och tomrör vid område B. Foto mot sydost, 2014-09-11.

Område C

På östra gaveln om hus 1 a grävdes en större grop för anslutning av stuprör till befintlig dagvattenledning. Gropen fick ett djup av ca 4 m och en dagöppning av ca 4 x 4 m. En sektion upprättades från schaktkanten mot den sydöstra sidan av gropen. Närmast Västra Ågatan var sidan på gropen störd av mycket rötter, troligen efter ett träd som tidigare stått på platsen. Utöver denna störning fanns en ca 2 m bred betongsula, liggandes på ett djup av 2,5 m under marken. Några kulturlager, fynd eller konstruktioner kunde inte iaktas i schaktet. En säker nivå för var den rena leran tog vid kunde inte noteras, pga. störningar i lager 6. Klart är att den fanns på nivåer understigande 1-1,5 m under mark.

Figur 8. Sektion av sydöstra sidan i grop vid område C. Lager 1: Fyllning av myllablandat sand och grus vid tidigare frischakt runt huset. 2: Östra väggen till hus 1b. 3: Äldre Höganäsror. 4: Cementrör, troligen tryckt genom leran. 5: Steril lera med osäker avgränsning mot lager 6, runt en nivå på 3,00 m. 6: Mylla, delvis omrörd efter tidigare träd på platsen. Inslag av tegel och en del mindre stenar. 7: Betongsula. Nivåerna kommer från ritningsunderlag och är ej inmätta på plats, vilket medför att en mindre differens kan finnas. Skala 1:50.

Figur 9. Grop vid område C med cementrör i botten utanför betongsulan. Foto mot sydost, 2014-09-11.

Område D

Vid område D grävdes ett parallellt schakt intill husvägen för kommande ledningsdragnig. Djupet för detta schakt blev ca 0,5-0,6 m. Några kulturlager, fynd eller konstruktioner påträffades inte.

Figur 10. Schakt intill östra fasaden på hus 1a, med Västra Ågatan till höger i bild. Foto mot nordväst, 2014-09-23.

Figur 11. Schakt intill södra fasaden på hus 1a, med Mungatan till vänster i bild. Foto mot sydväst, 2014-10-28.

Område E

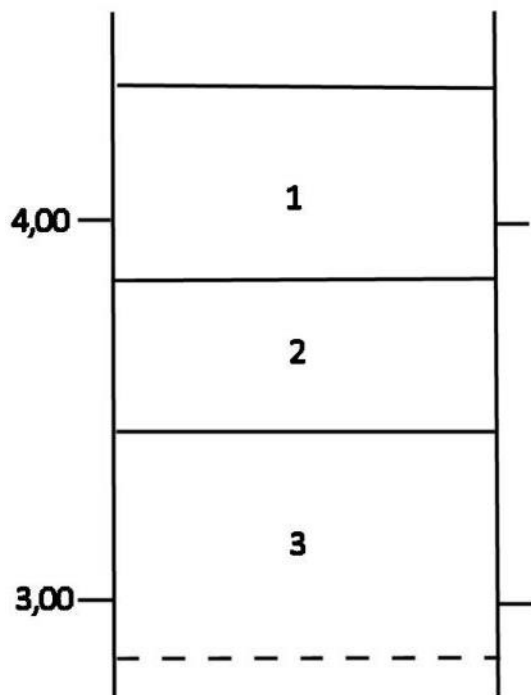
På sydöstra sidan av hus 1a utökades en schaktning invid en nedsänkt källaringång. Bredden på schaktet blev ca 2 m, med en längd av 3 m som sluttade upp mot markytan. Syftet var att bredda nedgången samt att lägga ner en dagvattenledning intill denna. Djupet blev som mest 0,6 m under tidigare schaktning för nedgången. Några kulturlager, fynd eller konstruktioner påträffades inte. I de nyframtagna kanterna på schaktet fanns endast sentida fyllning av grus, sand och mylla.

Figur 12. Foto av ett djupare schakt intill nedgången för nedläggning av dagvattenledning. Foto mot öster, 2014-11-17.

Område F

Mellan planerad ramp in mot dörr mellan hus 1a och 1b och fram till befintlig dagvattenbrunn på västra sidan om hus 1a, grävdes ett närmare 1 m brett och 1,5 m djupt schakt för ny dagvattenledning. Den västra delen av detta schakt intill befintlig brunn var stört efter tidigare schaktningar runt brunnen och intill huset. Sektionerna såg olika ut på bägge sidor av schaktet. På norra sidan var inslaget av fyllningsmaterial mer, varför det möjligen fanns en tidigare nedgrävning intill och parallellt med schaktet. På södra sidan fanns överst ett tjockt sandlager från en tidigare ovanliggande stenläggning. Under detta fanns ett mylligt lager innehållande en del tegelflis. Den sterila leran låg på en nivå om ca +3,50 m. Några kulturlager, fynd eller konstruktioner påträffades inte.

Figur 13. Sektion av 1 m mot södra sidan av dagvattenschakt vid område F. Lager 1: Sandfyllning. 2: Mylla med inslag av tegelflis. 3: Steril lera. Nivåerna kommer från ritningsunderlag och är ej inmätta på plats, vilket medför att en mindre differens kan finnas. Skala 1:20.

Figur 14. Dagvattenschakt vid område F. I östra och västra delen av schaktet fanns störningar. Foto mot nordöst, 2014-09-24.

Område G

Vid område G skedde förutom schaktningar runt två djupare brunnar också en del avbaning av ytan runt dessa. Brunnarna som var kopplade till befintliga avloppsledningar och djupet för schaktningen intill dessa var ca 3 m. Eftersom brunnarna grävts ner vid ett tidigare tillfälle var kanterna i schaktet påverkade av denna schaktning. Några kulturlager, fynd eller konstruktioner påträffades inte.

Figur 15. Område G med upptaget schakt runt två brunnar. Foto mot norr, 2014-09-23.

Område H

I oktober 2014 påbörjades arbetena med ett dräneringsschakt på nordöstra sidan av hus 2. Schaktet följde sedan hela huslivet med en bredd av 2 m ut från väggen i markplan och ner till en betongsula som fanns i nivå med källargolvet, ca 2 m under mark. På utsidan av denna sula grävdes ett smalare djupare schakt, där dräneringsledningen placerades. Schaktets bredd i botten blev ca 1 m ut från husväggen.

Någon sektion kunde inte upprättas pga. släntning och att schaktet vattenfylldes direkt efter upptagande. Lagerbilden var dock störd efter tidigare frischakt för huset. Den sterila bottenleran låg på ca -1,5 m under mark (motsvarande en höjd av +3,00), med en osäkerhet av tidigare schaktning på platsen. Ovanpå leran fanns därefter en 0,8 m tjock fyllning av sten, sand och en del moderna byggelement (betongklumpar). De översta 0,7 m bestod av grus- och sandfyllning under trottoaren.

Figur 16. Schakt för dränering utanför hus 2 har påbörjats. Foto mot nordväst, 2014-10-09.

Figur 17. Schaktet för dränering utanför hus 2 efter att grunden fuktisolerats och dräneringen lagts ner. Foto mot nordväst, 2014-10-28.

Område I

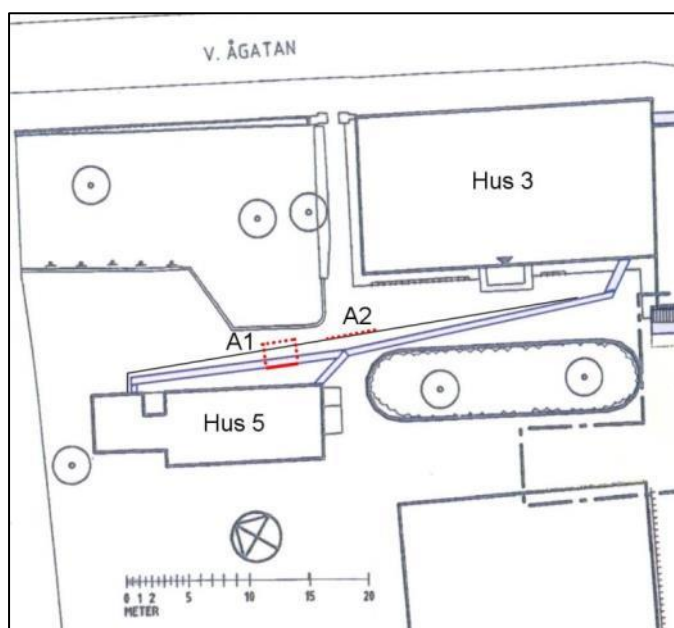
Från nordöstra delen av hus 5 till sydvästra delen av hus 3 grävdes ett schakt för nedläggning av ny vattenledning. Under arbetena som skedde i slutet av januari 2015 dokumenterades en sektion med en sammanlagd längd av 37 m. Schaktet hade en bredd av ca 1 m och ett djup av ca 1,5 m.

A1

I ett parti mellan 12-17 i sektionen fanns ett lager med mycket tegelkross, tegelstenar och större stenar. På södra sidan i schaktet fanns en tegelvägg med en längd av ca 2 m. Denna låg parallellt med schaktet, synlig efter det att kanten rasat ut. Väggen var murad på grundstenar. Möjligen kunde denna vägg ha en fortsättning mot söder, men den kan också ha ingått i en byggnad mot norr, då det framkom lagda stenar på den norra sidan, om ej så tydligt som på den södra. Bland fyllningen till denna konstruktion framkom en fajansskärva med blå dekor (F2).

A2

Längre mot påträffades en kullerstenslagd yta med en längd av ca 5 m. Stenarna låg i sand med sentida fyllning överst.

Figur 18. Vattenledningsschakt mellan hus 5 och 3. Placeringen för A1 och A2 markerade vid sektionen (svart linje). Skala 1:600.

Tolkning

Fyndet av keramikskärvan tillsammans med dateringen för hus 3, uppfört 1753, visar att tegelbyggnaden och stenläggningen har tillkommit under 1700-talet. Troligen är tegelbyggnaden rester efter en halvkällare som kan ha legat under en numera riven byggnad, då grundläggningen för denna inte är mer än 1 m under stenläggningen.

Figur 19. Schaktet för vattenledningen utgående från hus 3. Foto mot sydost, 2015-01-27.

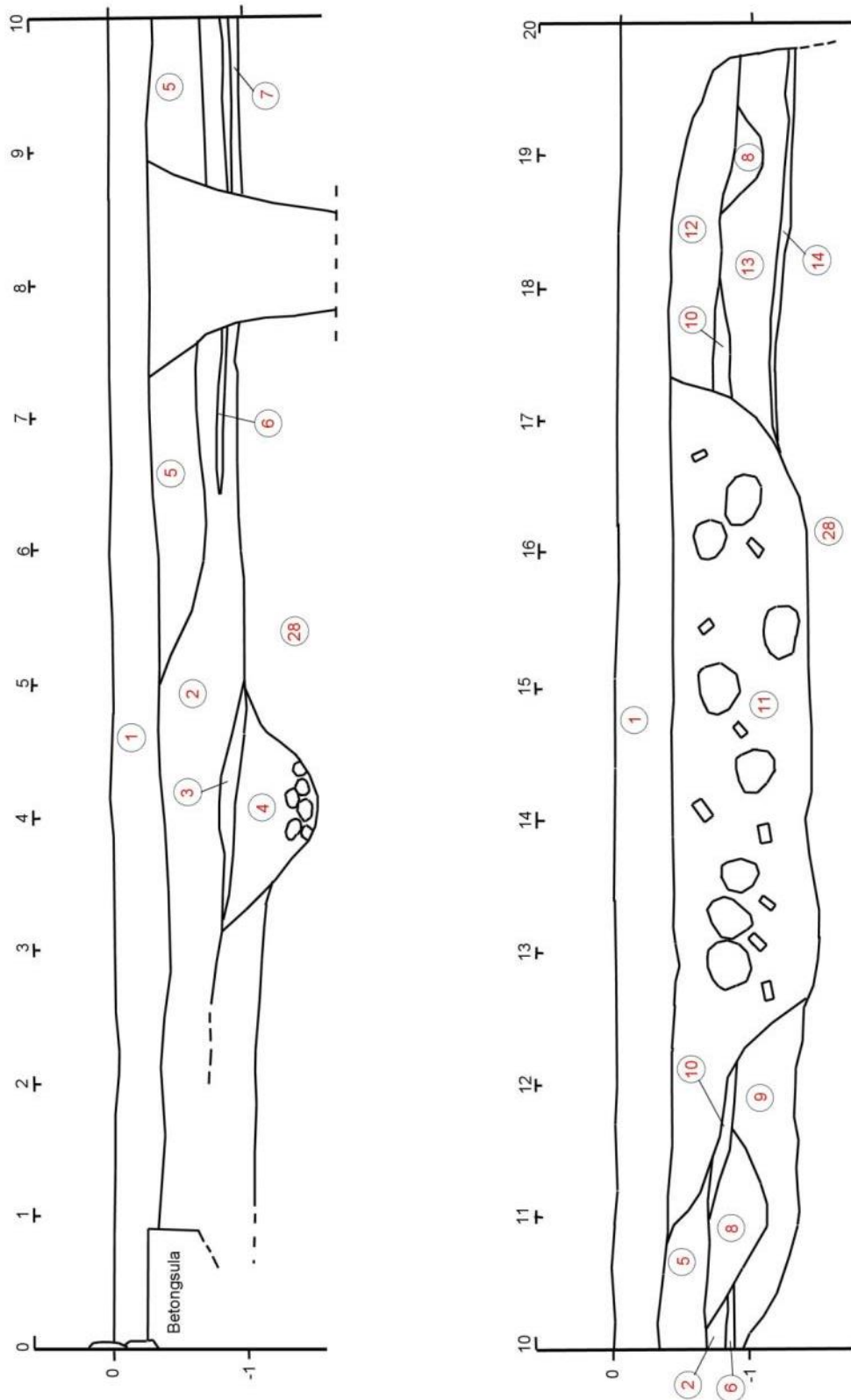
Figur 20. Schaktet för vattenledningen från hus 5. Foto mot nordväst, 2015-01-23.

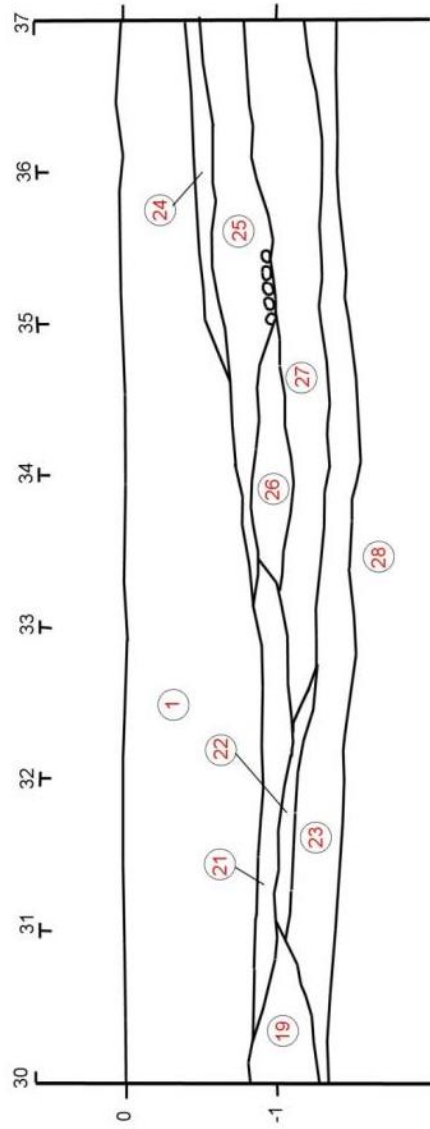
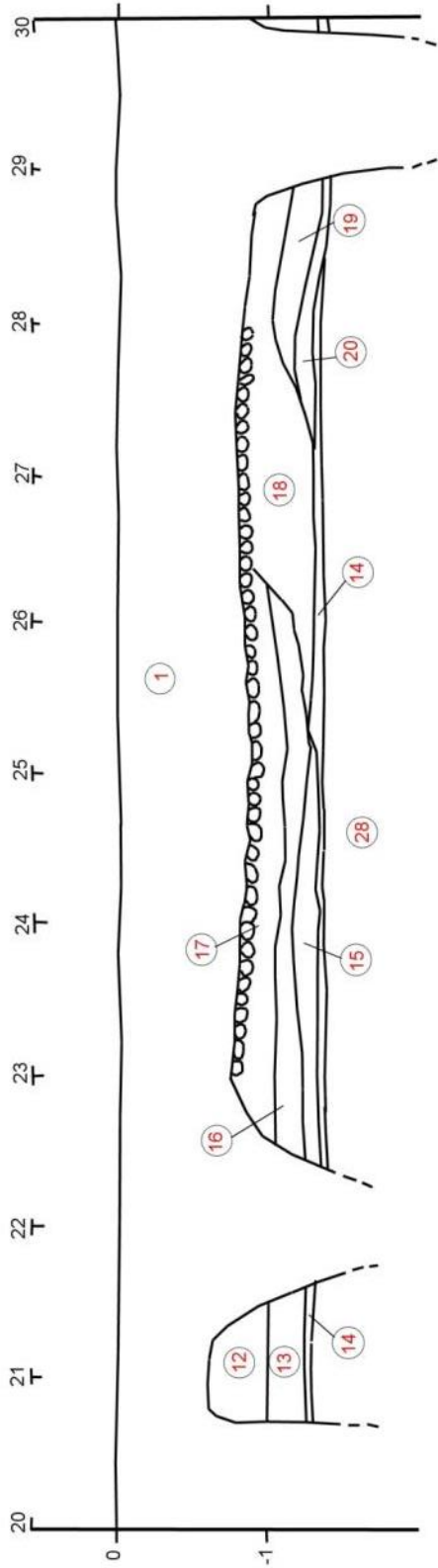
Figur 21. Raserat tegel med en bevarad mur i bakkanten i schaktets södra sida. Foto mot söder, 2015-01-28.

Figur 22. Tegelrester på den norra sidan av schaktet. I bakkanten syns ett parti med murade stenar. Foto mot nordost, 2015-01-28.

Figur 23. Sektion vid område I, 0-20 m. Skala 1:50.

Figur 24. Sektion vid område I, 20-37 m. Skala 1:50.

Lagerbeskrivning till figur 23-24.

1. Sentida fyllning med grus och sand.
2. Fyllning innehållande sten, grus, mylla och tegelflis.
3. Tegelkross med enstaka kolstänk.
4. Nedgrävning med lera och sten i botten.
5. Påförd lera innehållande tegel och grus.
6. Kol och sot.
7. Som lager 2, men med mera fetare mylla.
8. Påförd lera.
9. Sten, grus mylla och tegelflis.
10. Tegelkross.
11. Påförd lera uppblandad med mycket grus och en del tegel.
12. Mylla.
13. Sand och grus.
14. Kulturlager.
15. Svagt lerblandat grus.
16. Krossad kalksten.
17. Sandfyllning med ovanliggande stenläggning.
18. Grus och tegelflis.
19. Sand- och lerblandad mylla.
20. Fint grus.
21. Brandlager.
22. Sand.
23. Myllablandad kulturjord.
24. Nedgrävning för elkabel.
25. Sand med tegelinslag.
26. Sand, mylla och tegelinslag.
27. Sand, mylla och tegel.
28. Lera.

Nivåerna på sektionerna visar djup från markytan, som enligt ritningar ligger på ca +5,00 möh.

Område J

Med en längd av ca 12 m uppfördes en ramp till trapphuset mellan hus 1a och 1b. I den fyllning som togs bort inför grundläggning av rampen framkom stora mängder av större stenar som tidigare utgjort utfyllnad och grundläggning för den trappa som funnits där tidigare. Under dessa fanns lerblandad mylla med inslag av stenar och tegelkross.

Figur 25. Schakt vid område J inför anläggande av ramp. Under trapphuset mellan de två byggnaderna finns ett fint slaget källarvalv. Foto mot nordost, 2015-02-24.

Område K

I februari 2015 schaktades det en sträcka om ca 7 m ut från norra sidan av hus 1 a. Detta schakt som hade ett djup på 1,7-1,8 m med en bredd av 2 m kom att ansluta mot befintliga avloppsledningar i norr. Lagerbilden i schaktet var störd efter tidigare nedgrävningar för äldre avlopp och elledningar. I schaktet fanns mycket recent fyllningsmaterial ned till 1,2-1,3 m under markytan. Under denna nivå fanns orörd lera.

Fynd

- F1 1 skärva av porslin till ett fat med spår efter klar glasyr. Påträffades i schakt område I, lager 2.
- F2 1 skärva av fajans till ett större fat med spår efter invändig blåvit glasyr och blå dekor (blad?). Påträffades i schakt område I, lager 11.

Tolkning

Denna undersökning tillsammans med de tidigare börjar ge en bild av områdets byggnadshistoria. I de sammanlagt elva områden där större och mindre ytor schaktades, framkom inga äldre medeltida lämningar. Närmast leran finns dock på sina platser ett avsatt kulturlager, om än mycket tunt. Några konstruktioner eller fynd som visar på dess datering påträffades finns inte.

Även de tidigare undersökningarna i denna del av kv Munken har inte gett några äldre dateringar, bortsett från en grop som framkom 2011. Denna kan vara äldre än de 1700-tals dateringar som tidigare visat sig finnas i kvarteret och som även framkom vid detta tillfälle.

Orsaken till att medeltiden lyser med sin frånvaro i detta kvarter kan ha flera orsaker. En bidragande orsak kan vara de kraftiga schaktningar och utfyllningar som skett i samband med 1700- och 1800-talets bebyggelse. En annan kan vara att området ligger lågt i förhållande till Fyrisån, där de återkommande översvämningarna kan ha påverkat placeringen av en tidig bebyggelse på platsen (se figur 26).

Klart är i alla fall att denna östra del av kvarteret inte har eller haft bevarade medeltida bebyggelse av större omfattning.

Figur 26. Översvämning i Fyrisån vid Islandsfallet, med Anatomiska institutionen i kvarteret Munken i bakgrunden. Foto Bengt Wennlund 1919, Upplandsmuseet.

Administrativa uppgifter

Plats: Kv Munken, Uppsala

RAÄ nr: 88:1

Fornlämningstyp: Medeltida kulturlager

Undersökningstyp: Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning

Orsak till undersökningen: Olika former av markingrepp

Fältundersökningsperiod: 2014-09-02 tom 2015-07-01

Projektledare: Bent Syse

Övrig personal: Anna Ölund

Upplandsmuseets dnr: Ar-426-2014

Upplandsmuseets projektnr: 8484

Beställare: Uppsala Akademiförvaltning

Länsstyrelsens dnr och datum för beslut: 431-205-14, 2014-05-12

Fynd: F1-2, keramikskärvor, ej tillvaratagna.

Referenser

Anund, J. 2008. Urbanisering och kulturlager – sju undersökningar i Aros och Uppland. UV Uppsala rapport 2008:9 s. 23

Arkeologi i Sverige 1979. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Rapport 1983:2.

Ehn, O. 1964. Stadsbildens framtid. Om konstnärligt och historiskt värdefull bebyggelse i Uppsala. Uppsala.

Eriksson, H. 2002. Schaktning i kv Munken, Fjärdingen 30:3, Uppsala stad och kommun. UM arkiv.

Kjellberg, J. 2006. Fyrisån och Uppsala årum – en historisk överblick. Uppland 2006. Årsbok för medlemmar i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund. Uppsala.

Kjellberg, J. 2009. Trädgårdsgatan. Gränder, odling och bebyggelse i Prostavreten. Upplandsmuseets rapporter 2009:06. s. 7

Lundberg, K (red). 1992. Uppsalas byggnader. Uppsala.

Roslund, Y. 1983. Rapport. Stadsarkeologisk provundersökning I fastigheten Fjärdingen 32:2. Kvarteret Munken, Uppsala, Uppland. UM arkiv.

Syse, B. 1999. Bäverns gränd. Omläggning av VA och gata. Upplandsmuseets rapporter 1999:05.

Syse, B. 2008. Under bron – Anläggande av fisktrappa vid Islandsfallet. Islandsfallet, Raä 88, Uppsala stad, Uppland. Upplandsmuseets rapporter 2008:17.

Syse, B. 2011. Kvarteret Munken. Arkeologisk schaktningsövervakning och antikvarisk medverkan. Upplandsmuseets rapporter 2011:16.

Upplandsmuseets arkiv